

Agendapunt 21

Digitaal Informatie beleid 2021 -2025

Motie: “Wie het weet mag het zeggen, gooi het in de groep, neem het onder de loep”¹

De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 28 april 2021,

Constateerende dat:

1. Overheden steeds meer informatie over mensen verwerken en de maatschappelijke impact daarvan steeds groter wordt.
2. Onzorgvuldig, ongewenst en onrechtmatig gebruik van techniek of informatie zeer ingrijpende gevolgen kan hebben. Voorbeelden zijn de **discriminatie** waaronder **racisme** bij de toeslagenaffaire², of de **manipulatie** van verkiezingen met data van Cambridge Analytica³, **privacyschending** door patiëntgegevens die op straat kwamen na gegevensdiefstal⁴ of het **frustreren van mededinging** door technische *vendor lock-in's* van marktpartijen⁵. Ook verdampt **vertrouwen** in de overheid als gemeenten zich niet houden aan **doelbinding**: bijvoorbeeld als informatie van een afvalpas, dus verzameld met een ander doel, ook wordt gebruikt voor de opsporing van uitkeringsfraude⁶.
3. Lokale overheden steeds vaker beslissingen nemen op basis van AI en algoritmen, terwijl dit niet altijd voldoende transparant gebeurt en er het risico bestaat op discriminatie of onheus gebruik van informatie⁷.
4. De gemeente Nijmegen een hoog niveau nastreeft vwb privacy en ethiek, ook op het gebied van data en techniek^{8,9}.
5. Verschillende steden, waaronder Enschede¹⁰ en Eindhoven^{11,12}, besloten een (Digitale) Ethische Commissie op te richten, om het stadsbestuur gevraagd¹³ en ongevraagd van advies te voorzien rond digitaal beleid en het gebruik van techniek.

1 Een tekst uit het nummer “Zoete Inval” van Extince

2 “Belastingdienst schuldig aan structurele discriminatie van mensen die toeslagen ontvingen” <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/belastingdienst-schuldig-aan-structurele-discriminatie-van-mensen-die-toeslagen-ontvingen~baebefdb/>

3 “‘The Great Hack’ laat zien hoe Cambridge Analytica en andere bedrijven ons manipuleren” <https://www.trouw.nl/nieuws/the-great-hack-laait-zien-hoe-cambridge-analytica-en-andere-bedrijven-ons-manipuleren~bf9f8d3f/>

4 “Waarschuwingen na GGD-datadiefstal: ‘Wees extra alert’ ”

<https://nos.nl/artikel/2366244-waarschuwingen-na-ggd-datadiefstal-wees-extra-alert.html>

5 “Onderzoek naar de opvatting van gemeentesecretarissen / ICTfunctionarissen inzake de gemeentelijke automatisering” <http://www.toponderzoek.com/download/48229>

6 “Staat licht in jacht op uitkeringsfraude burgers volledig door, tot verbazing van privacy-experts” <https://www.volkskrant.nl/a-b41a35c6>

7 “Fraude opsporen of gevaar van discriminatie? Gemeenten gebruiken ‘slimme’ algoritmes” <https://nos.nl/artikel/2366864-fraude-opsporen-of-gevaar-van-discriminatie-gemeenten-gebruiken-slimme-algoritmes.html>

8 Manifest “Wij zijn Open en Weerbaar Nijmegen” <https://opendata.nijmegen.nl/dataset/manifest-wij-zijn-open-en-weerbaar-nijmegen>

9 “City of Nijmegen reinvigorates OSS policy, forcing interoperability”

<https://joinup.ec.europa.eu/collection/open-source-observatory-osor/news/not-having-choose>

10 MEMO: Contouren Ethische Commissie Enschede: <https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=enschede&id=8549cdc5-f7b9-4004-8d25-08d33220ebc2>

11 “Eindhoven wil raad voor digitaal ethisch advies” <https://www.ed.nl/eindhoven/eindhoven-wil-raad-voor-digitaal-ethisch-advies-br~a108063c/>

12 Een concreet raadsvoorstel komt eind mei/begin juni in naar de Eindhovense gemeenteraad.

13 Alleen het stadsbestuur kan zo’n verzoek doen. Externen dienen desgewenst een verzoek aan de commissie via het stadsbestuur te doen.

6. Digitalisering ook nieuwe inclusiviteitsvraagstukken met zich meebrengt, bijvoorbeeld omdat niet iedereen in staat is om gebruik te maken van digitale diensten die gemeenten aanbieden.

Overwegende dat:

1. Ethische dilemma's niet altijd een eenduidig 'goede' of 'kwade' oplossing kennen.
2. Het gemeentebestuur het beste politieke keuzes kan maken op basis van zorgvuldige belangenafwegingen.
3. Ethische commissies zelf geen onderzoek hoeven te doen, maar de kwaliteit van gemeentelijke informatie beoordeelt en op basis van deze informatie het stadsbestuur adviseert over digitale ethische kwesties.
4. Verschillende experts met diverse relevante expertises kunnen functioneren als een onafhankelijk professioneel klankbord voor de gemeenteraad.
5. Een Digitale Ethische Commissie, die enkele keren per jaar zou kunnen vergaderen, haar bevindingen en overwegingen, geformuleerd voor een breed publiek, met de stad kan delen door deze openbaar te publiceren.
6. Een onafhankelijke insteek het belang van inwoners onbevooroordeeld kan behartigen.
7. Deze bevindingen deelname van het lekenbestuur aan technische debatten dient te bevorderen en daarmee de kwaliteit van besluitvorming verbetert.
8. Hierbij ook kan worden samengewerkt met andere gemeenten, bijvoorbeeld via de VNG, om samen tot de beste onafhankelijke adviezen te komen.

Verzoekt het college:

- Naar het voorbeeld van Enschede en andere steden een voorstel te doen voor de oprichting van een Digitale Ethische Commissie en dit voor het eind van 2021 voor te leggen aan de raad.

 Joep Bos-Coenraad GroenLinks	Charlotte Brand PvdA	Toon van Gent D66
Yurre Wieken SP	Eline Lauret Partij voor de Dieren	Marjolijn Mijling CDA
Paul Eigenhuijsen Voor Nijmegen.NU	VVD	Stadspartij DNF
50+	Gewoon Nijmegen	